

บทที่ 2

สภาพโดยทั่วไปของเมืองเชียงใหม่และประเทศญี่ปุ่น

ก่อนที่จะเสนอผลการศึกษา การตั้งถิ่นฐานของชาวญี่ปุ่นที่พักอาศัยอยู่ในเมืองเชียงใหม่ จะกล่าวถึงสภาพโดยทั่วไปของเมืองเชียงใหม่ และ สภาพโดยทั่วไปของประเทศญี่ปุ่น การเปรียบเทียบเมืองเชียงใหม่และประเทศญี่ปุ่น ได้แบ่งเป็นหัวข้อใหญ่ๆดังนี้คือ ประวัติความเป็นมา สภาพทางภูมิศาสตร์ การปกครอง สภาพเศรษฐกิจ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 สภาพโดยทั่วไปของเมืองเชียงใหม่

2.1.1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดเชียงใหม่

นครเชียงใหม่เป็นเมืองที่เก่าแก่ กษัตริย์ผู้ทรงสร้างนครเชียงใหม่ คือ พ่อขุนเม็งรายมหาราช พระองค์ทรงรวบรวมแผ่นดินอาณาจักรล้านนาไทยอันกว้างใหญ่ไพศาล

ในระบะที่พ่อขุนเม็งรายมหาราชเรืองอำนาจอยู่ในอาณาจักรล้านนาไทยนั้น เป็นระบะเดียวกันกับที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราชกำลังเรืองอำนาจอยู่ในอาณาจักรสุโขทัย และ พ่อขุนงำเมืองกำลังเป็นใหญ่ที่เมืองพะเยา กษัตริย์ทั้งสามพระองค์เป็นพระสหายสนิทร่วมน้ำสาบานกันเมื่อพ่อขุนเม็งรายรวบรวมเมืองต่างๆในอาณาจักรล้านนาไทยเป็นปึกแผ่นแล้วในปี พ.ศ.1824 พระองค์ยกกองทัพมาตีเมืองหริภุญชัยไว้ในอำนาจหลังจากได้เมืองหริภุญชัยแล้ว พระองค์ทรงโปรดให้อำมาตย์คนหนึ่งชื่ออ้ายฟ้า ครองเมืองหริภุญชัย จากนั้นพระองค์ได้เสด็จไปสร้างเมืองใหม่ ชื่อ “เวียงกุมกาม”จนถึงปี พ.ศ.1834 จึงทรงดำริที่จะสร้างเมืองใหม่ขึ้นอีกแห่งหนึ่ง เพื่อเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรล้านนาไทย เมื่อจะเริ่มสร้างเมืองใหม่นั้น พ่อขุนเม็งรายมหาราชได้เชิญพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแห่งอาณาจักรสุโขทัย และพ่อขุนงำเมืองแห่งเมืองพะเยาให้มาช่วยเลือกทำเลที่สร้างเมืองใหม่กษัตริย์ทั้งสามพระองค์ได้ทรงเห็นที่ราบอันอุดมสมบูรณ์ริมฝั่งแม่น้ำปิงตรงเชิงคอยสุเทพแล้วก็พอพระทัยยิ่งพระองค์ทรงตกลงพระทัยที่จะสร้างเมืองใหม่ขึ้น ณ ที่งามเชิงคอยแห่งนี้ โดยสร้างกำแพงเมืองกว้างด้านละ 800 วา ยาวด้านละ 1,000 วา มาบรรจบกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สร้างเสร็จเมื่อปี พ.ศ.1839 ทรงขนานนามว่า “นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่”

เมื่อนั้นมาถึงปัจจุบันนี้ เมืองเชียงใหม่มีอายุประมาณ 700 ปี ในระบะดังกล่าวเมืองเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางของอาณาจักรล้านนาไทยสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน เคยถูกรุกรานและตกเป็นเมืองขึ้นของกรุง

ศรีอยุธยา และ ประเทศพม่าอยู่หลายครั้ง จนครั้งสุดท้ายในสมัยกรุงธนบุรีพระเจ้าตากสินมหาราชทรงคืนนครเชียงใหม่ได้จากพม่าเมื่อปี พ.ศ. 2317 แล้วทรงกวาดล้างอิทธิพลของพม่าออกจากล้านนาไทยได้สำเร็จ เมืองเชียงใหม่จึงกลับมาเป็นประเทศราชของกรุงธนบุรี และ กรุงรัตนโกสินทร์จนถึงสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้ทรงสถาปนา “ พญาภาวลิละ ” ขึ้นเป็นเจ้าครองเมืองเชียงใหม่ และ เป็นต้นตระกูล ณ เชียงใหม่สืบต่อกันมา โดยมีเจ้าแก้ววรรัฐเป็นองค์สุดท้ายถึงสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2440 ทรงยุบเมืองประเทศราชอาณาจักรไทย เมื่อคราวแบ่งการปกครองราชอาณาจักรไทยออกเป็นมณฑล ได้ยกเชียงใหม่ขึ้นเป็นมณฑลพายัพ และต่อมาภายหลังที่ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองก็ได้ยุบเลิกมณฑลเสีย เมืองเชียงใหม่จึงเป็นจังหวัดมาจนถึงปัจจุบันนี้

2.1.2 สภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดเชียงใหม่

2.1.2.1 ที่ตั้ง

จังหวัดเชียงใหม่ตั้งอยู่ในบริเวณภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ระหว่างเส้นรุ้งที่ 16 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศาตะวันออก อยู่สูงจากระดับทะเล 1,027 ฟุต (310 ม.) ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามแนวทางหลวงแผ่นดินสายเอเชีย ระยะทางประมาณ 750 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับรัฐเชียงตุงของสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่าตลอดแนวยาว 227 กม.
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดลำพูน และ จังหวัดตาก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.1.2.2 ขนาด

จังหวัดเชียงใหม่มีเนื้อที่ประมาณ 22,848 ตารางกิโลเมตร

2.1.2.3 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขาสูงชันใหญ่น้อยสลับซับซ้อนกันไป มีพื้นที่ป่าไม้ถึง 19,962.12 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ทำการเกษตร 2,592 ตารางกิโลเมตร มีบริเวณที่ราบลุ่ม 2 บริเวณใหญ่ คือ 1. ที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง 2. ที่ราบลุ่มแม่น้ำกก จังหวัดเชียงใหม่มีเทือกเขาทอดตัวอยู่ในแนวเหนือ ใต้ ติดต่อกับเทือกเขาในมณฑลยูนนานประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และ รัฐฉานในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่าประกอบด้วย 1. เทือกเขาแดนลาว 2. เทือกเขาถนนธงชัย 3. เทือกเขาผีปันน้ำ

¹ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเชียงใหม่, รายงานประจำปี ๒๕๒๕, สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2529) หน้า 5.

2.1.2.4 ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดเชียงใหม่ มีความชื้นสัมพัทธ์โดยเฉลี่ยประมาณ 26.20 องศาเซลเซียส

ฤดูร้อน	อากาศจะร้อนมากในช่วงเวลากลางวัน ในช่วงเวลากลางคืนอากาศทั่วไปจะเย็น มีความชื้นในอากาศน้อย อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยประมาณ 30 องศาเซลเซียส
ฤดูหนาว	อากาศทั่วไปไม่หนาวจัด มีหมอกลงในช่วงเวลา อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยประมาณ 13.94 องศาเซลเซียส
ฤดูฝน	ช่วงฤดูฝน ปริมาณน้ำฝนตกเฉลี่ยระหว่าง ปี ประมาณ 1,270 มิลลิเมตร และเฉลี่ยความชื้นสัมพัทธ์ ร้อยละ 65.6 ²

2.1.3 การปกครอง

จังหวัดเชียงใหม่แบ่งการปกครองออกเป็น 22 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 204 ตำบล 1,942 หมู่บ้าน 184 องค์การบริหารส่วนตำบล 1 เทศบาลนคร และ 28 เทศบาลตำบล

จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น (สถิติสำรวจเมื่อ พ.ศ.2542) 1,587,465 คน แยกผู้ชาย 787,608 คน หญิง 799,857 คน แสดงไว้ในตารางที่ 2.1

2.1.4 สภาพเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม เช่น การกสิกรรม การเลี้ยงสัตว์ การป่าไม้ การทำเหมืองแร่ เป็นต้น รายได้ส่วนใหญ่จึงขึ้นอยู่กับ การเพาะปลูก ข้าว พืชผลที่สำคัญของจังหวัดได้แก่ ข้าว ข้าวโพด หอม กระเทียม นอกจากนี้ยังมีอาชีพที่สำคัญได้แก่การประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น เครื่องนุ่งห่ม สิ่งทอ สินค้าหัตถกรรม เครื่องปั้นดินเผา³

2.2 สภาพโดยทั่วไปของประเทศญี่ปุ่น

2.2.1 ประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่น

จากการค้นคว้าทาง โบราณคดีพบว่า มีผู้อาศัยอยู่บนเกาะญี่ปุ่นกว่า 100,000 ปีมาแล้ว ตั้งแต่ครั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของผืนแผ่นดินทวีปเอเชีย คนโบราณที่อาศัยอยู่ในหมู่เกาะญี่ปุ่นในยุคหินเก่าหาเลี้ยงชีพด้วยการล่าสัตว์ และเก็บของป่า ในยุคหินใหม่ เมื่อประมาณ 10,000 ปีที่แล้วก็ได้มีการผลิตเครื่องมือ

² สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่, ประวัตินิคมไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่, สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ (2529) หน้า 1.

³ สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่, ประวัตินิคมไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่, สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ (2529) หน้า 4.

ตารางที่ 2.1 จำนวนประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2543

	จำนวนประชากร		
	ชาย	หญิง	รวม
รวมยอด	787,784	802,543	1,590,327
ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่	81,847	89,865	171,712
นอกเขตเทศบาลนครเชียงใหม่	705,937	712,678	1,418,615
อำเภอเมืองเชียงใหม่	123,251	134,010	257,261
เทศบาลนครเชียงใหม่	81,847	89,865	171,712
นอกเขตเทศบาลนครเชียงใหม่	41,404	44,145	85,549
อำเภอจอมทอง	32,481	32,778	65,259
อำเภอเชียงดาว	38,785	36,675	75,460
อำเภอไชยปราการ	23,132	21,912	45,044
อำเภอดอยเต่า	13,872	13,562	27,434
อำเภอดอยสะเก็ด	31,072	31,977	63,049
กิ่งอำเภอดอยหล่อ	13,941	14,317	28,258
อำเภอฝาง	52,604	51,344	103,948
อำเภอพร้าว	27,225	27,302	54,527
อำเภอแม่แจ่ม	33,086	31,677	64,763
อำเภอแม่แตง	38,194	38,040	76,234
อำเภอแมริม	39,345	38,297	77,642
อำเภอแม่วาว	15,375	15,549	30,924
กิ่งอำเภอแม่ออน	11,138	10,706	21,844
อำเภอแม่อาว	37,259	36,466	73,725
อำเภอเวียงแหง	12,334	11,071	23,405
อำเภอสะเมิง	11,781	11,120	22,901
อำเภอสันกำแพง	35,406	37,879	73,285
อำเภอสันทราย	45,049	48,439	93,488
อำเภอสันป่าตอง	38,192	40,743	78,935
อำเภอสารภี	36,203	38,955	75,158
อำเภอหางดง	32,968	34,229	67,197
อำเภออมก๋อย	23,722	23,702	47,424
อำเภอฮอด	21,369	21,793	43,162

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

รวบรวมโดย: กองคลังข้อมูลและสนเทศสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2543

เครื่องใช้ที่ทำจากหินด้วยความประณีต ยุคประมาณ 8,000 ปี ถึง 300 ปี ก่อนคริสตกักราช เรียกว่า สมัย โจนิน ตามรูปแบบเครื่องปั้นดินเผาโจนินที่มีลวดลายเป็นเชือก

ประมาณ 300 ปี ก่อนคริสตกักราช ผู้คนที่อาศัยอยู่ในหมู่เกาะญี่ปุ่นได้เริ่มเรียนรู้การทำเกษตร ได้แก่การปลูกข้าวและวิธีการทำเครื่องใช้โลหะจากทวีปเอเชีย ในช่วงนี้รัฐเล็กๆจำนวนมากได้ก่อตัวขึ้นทั่วประเทศ ยุคสมัยระหว่าง 300 ปี ก่อนคริสตกักราชจนถึง ค.ศ. 300 เรียกว่าสมัยยาโยอิ ตามเครื่องปั้นดินเผาที่ใช้แทนหมุนในการขึ้นรูปที่ผลิตกันในช่วงเวลานั้น

รัฐเล็กๆเหล่านั้นค่อยๆรวมตัวกันและในศตวรรษที่ 4 กลุ่มผู้มีความเข้มแข็งทางการเมืองซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่ยามาโตะ(ปัจจุบันคือจังหวัดนารา)ได้มีอำนาจปกครองประเทศตั้งแต่ศตวรรษที่ 4 จนถึงศตวรรษที่ 6 มีการพัฒนาทางด้านเกษตรกรรมขนาดใหญ่และวัฒนธรรมจีน รวมทั้งลัทธิขงจื้อและศาสนาพุทธได้เผยแพร่เข้ามาในประเทศญี่ปุ่นผ่านเกาหลี

เมืองหลวงถาวรแห่งแรกของญี่ปุ่นได้รับการสถาปนาขึ้นที่เมื่อนาราในตอนต้นศตวรรษที่ 8 เป็นเวลานานกว่า 70 ปี คือตั้งแต่ ค.ศ. 710 ถึง ค.ศ. 784

เมืองหลวงใหม่ซึ่งเลียนแบบเมืองหลวงของประเทศจีนในสมัยนั้น ได้รับการสถาปนาที่เมืองเกียวโตเมื่อปี ค.ศ.794 และได้เป็นที่ประทับของพระราชวงศ์เป็นเวลานานเกือบ 1,000 ปี ซึ่งเรียกว่าสมัยเฮอัน ชีวิตในเมืองหลวงเป็นชีวิตที่หรูหราและสะดวกสบาย ขณะที่ราชสำนักใช้เวลาทั้งหมดไปกับศิลปะและความสุขทางสังคม อำนาจที่เคยมีเหนือกลุ่มที่มีอิทธิพลทางการเมืองในหัวเมืองต่างๆก็เริ่มจะคลอนแคลน อำนาจในการควบคุมอาณาจักรอย่างมีประสิทธิภาพได้หลุดมือไปและได้กลายเป็นสิ่งล่อใจสำหรับสองตระกูลทหารที่เป็นปรปักษ์ต่อกันได้แก่ตระกูล มินะ โมะ โตะ และ ไทระ ซึ่งเป็นตระกูลที่สืบทอดเชื้อสายมาจากจักรพรรดิองค์ก่อนๆ ทั้งสองตระกูลได้ต่อสู้ในการรบที่โหดร้ายที่สุด และ มีความรุนแรงมากในยุคกลางอันวุ่นวายสับสนของญี่ปุ่น ในที่สุดตระกูลมินะ โมะ โตะเป็นฝ่ายชนะสงครามโดยได้ทำลายล้างตระกูลไทระจนพินาศในศึกคันโนะอูระ อันเกริกก้องและเลื่องลือในการรบกันที่ทะเลอินแดนส์ใน ค.ศ.1185

ในปี ค.ศ.1192 โยริโตะ โมะ หัวหน้านัตระกูลมินะ โมะ โตะที่เป็นผู้ชนะสงครามได้สถาปนาระบบโชกุน หรือ รัฐบาลทหารที่เมื่อนามาถูกระโก้ยกับนครหลวงเกียวโตในปัจจุบันและ ยึดอำนาจการบริหารบางประการที่เคยเป็นอำนาจของจักรพรรดิในกรุงเกียวโต และเพื่อด้านสิ่งทีถือว่าเป็นความเสื่อมของเกียวโตที่ได้ฝังไว้ในสันติภาพ สมัยนั้นเรียกว่าสมัยคามุการะ

การฟื้นฟูอำนาจการปกครองโดยจักรพรรดิมีขึ้นในช่วงสั้นๆ ตั้งแต่ ค.ศ. 1333 จนถึง ค.ศ.1338 ตามมาด้วยรัฐบาลทหารชุดใหม่ซึ่งสถาปนาโดยตระกูลอาชิคางะ ที่มูโรมาจิในกรุงเกียวโต สมัยมูโรมาจิดำเนินต่อมากกว่า 200 ปี ตั้งแต่ ค.ศ.1338 จนถึง ค.ศ. 1573

หลังจากที่ได้รับปกครองประเทศมา 200 ปี ระบบโชกุนที่มูโรมาจิ ต้องเผชิญกับการท้าทายอำนาจที่เพิ่มขึ้นทุกทีจากกลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมืองหลายกลุ่มที่เป็นคู่แข่งในภาคอื่นๆของประเทศ ในช่วง

ปลายศตวรรษที่ 16 ได้เกิดสงครามกลางเมืองขึ้นในประเทศญี่ปุ่นเพราะบรรดาขุนนางที่หัวเมืองต่างทำสงครามเพื่อชิงความเป็นใหญ่โทโยโตมิ อิเคโยชิ ขุนพลผู้ยิ่งใหญ่เป็นผู้ทำให้บ้านเมืองสงบเรียบร้อยได้ในที่สุดเมื่อปี ค.ศ.1590 ซึ่งสมัยนี้เรียกว่าสมัยเอโดะ

โตกูงาวะ อิเอะยะสึตั้งตนเป็นผู้ปกครองญี่ปุ่นทั้งประเทศที่มีอำนาจอย่างแท้จริง โดยขึ้นดำรงตำแหน่งโชกุนที่เมืองเอโดะ ซึ่งปัจจุบันคือกรุงโตเกียวในปี ค.ศ. 1603 ซึ่งเป็นจุดแห่งการเปลี่ยนแปลงของประเทศญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันทางการเมืองและสังคมให้เป็นแบบอย่างต่อมาอีก 265 ปี

การที่โชกุนโตกูงาวะดำเนินการปิดประเทศจากโลกภายนอกโดยสิ้นเชิงในปี ค.ศ.1639 นับเป็นวิธีหนึ่งที่จะรักษาเสถียรภาพของโครงสร้างทางสังคมและการเมืองที่อิเอะยะสึได้ก่อตั้งขึ้น ชาวตะวันตกกลุ่มแรกได้เดินทางมาถึงชายฝั่งญี่ปุ่นในศตวรรษก่อน ในปี ค.ศ.1543 ชาวโปรตุเกสได้นำอาวุธปืนเข้ามาในประเทศญี่ปุ่น อีกไม่กี่ปี ต่อมาคณะผู้สอนศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกนำโดยนักบุญฟรานซิส ซาเวียร์ ตลอดจนชาวสเปน ชาวเนเธอร์แลนด์และอังกฤษได้เข้ามาตั้งรกรากในแผ่นดินญี่ปุ่นด้วยเช่นกัน

การหลั่งไหลเข้ามาของชาวยุโรปมีผลกระทบต่อญี่ปุ่นอย่างมาก คณะผู้สอนศาสนาทำให้ชาวญี่ปุ่นเปลี่ยนศาสนากันมาก โดยเฉพาะทางตอนใต้ของญี่ปุ่น โชกุนตระหนักดีว่าศาสนาคริสต์อาจจะมีอำนาจในการทำลายทัดเทียมกับอาวุธปืนที่เข้ามาในญี่ปุ่น ในที่สุดได้มีการสั่งห้ามเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในญี่ปุ่น และได้ออกคำสั่งห้ามชาวต่างชาติทุกคนเข้าประเทศญี่ปุ่น

ในช่วงปลายศตวรรษที่ 18 และต้นศตวรรษที่ 19 ญี่ปุ่นตกอยู่ในภายใต้ความกดดันที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อให้เปิดประเทศสู่โลกภายนอก อีกทั้งโครงสร้างทางสังคมและการเมืองอันเข้มงวดที่อิเอะยะสึเป็นผู้กำหนดขึ้นภายในประเทศญี่ปุ่นก็เริ่มที่จะทำให้เกิดความตึงเครียดอันเนื่องมาจากยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

ในปี ค.ศ. 1853 พลเรือจัตวา แมทธิว ซี เพอร์รี่ แห่งสหรัฐอเมริกา นำกองเรือ 4 ลำเข้ามาในอ่าวโตเกียว พลเรือจัตวา แมทธิว กลับมาอีกครั้งในปีถัดมา และประสบความสำเร็จในการชักจูงให้ญี่ปุ่นลงนามในสนธิสัญญาเชื่อมสัมพันธไมตรีกับประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อมาในปีเดียวกัน ญี่ปุ่นได้ลงนามในสนธิสัญญาทำนองเดียวกันกับประเทศรัสเซีย อังกฤษ และ เนเธอร์แลนด์ ดังนั้นจึงเป็นการเปิดประเทศญี่ปุ่นอีกครั้งหนึ่ง สี่ปีต่อมาสนธิสัญญาเหล่านี้ได้ถูกเปลี่ยนเป็นสนธิสัญญาทางการค้า และญี่ปุ่นได้ลงนามในสนธิสัญญาทำนองเดียวกันนี้กับประเทศฝรั่งเศสด้วย

ผลกระทบจากเหตุการณ์เหล่านี้เพิ่มความกดดันแก่กระแสนทางสังคมและการเมือง ซึ่งกักร่อนรากฐานของโครงสร้างระบบศักดินาที่ละน้อย ความวุ่นวายครั้งใหญ่ได้เกิดขึ้นกินเวลาประมาณทศวรรษ จนกระทั่งระบบศักดินาของโชกุนโตกูงาวะได้สิ้นสุดลงในปี ค.ศ.1867 และได้ถวายอำนาจอธิปไตยทั้งหมดคืนพระเจ้าจักรพรรดิในการปฏิรูปเมจิในปี ค.ศ.1868

สมัยเมจิ(1868-1912) ภายใต้ปกครองของสมเด็จพระจักรพรรดิเมจิ ญี่ปุ่นได้บรรลุความสำเร็จในการพัฒนาประเทศโดยใช้เวลาเพียงไม่กี่ทศวรรษ กล่าวคือการสร้างสรรค์ประเทศให้เข้าสู่ยุคใหม่ด้วยอุตสาหกรรม พัฒนาสถาบันทางการเมืองและรูปแบบของสังคมแบบใหม่

สมเด็จพระจักรพรรดิเมจิทรงปกครองประเทศด้วยความเข้าใจองค์แท้และสร้างสรรค์ซึ่งการปกครองของพระองค์ช่วยนำประเทศให้ผ่านพ้นช่วงทศวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลง พระองค์เสด็จสวรรคตในปี ค.ศ.1912 ก่อนที่จะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 เมื่อสงครามโลกครั้งนี้สิ้นสุดลง ญี่ปุ่นก็ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในประเทศมหาอำนาจของโลก โดยญี่ปุ่นได้เข้าร่วมสงครามโลกเนื่องจากได้สัญญาเป็นพันธมิตรกับประเทศอังกฤษไว้เมื่อปี ค.ศ.1902 สมเด็จพระจักรพรรดิไทโชได้เสด็จขึ้นครองราชย์ต่อจากสมเด็จพระจักรพรรดิเมจิ และสมเด็จพระจักรพรรดิชิโรฮิโตะครองราชย์ต่อจากสมเด็จพระจักรพรรดิไทโชเมื่อปี ค.ศ.1926 ซึ่งเป็นการเริ่มต้นของสมัยโชวะ

สมัยโชวะได้เริ่มต้นด้วยบรรยากาศแห่งความหวัง อุตสาหกรรมของประเทศยังคงเจริญเติบโตต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง และดูเหมือนว่าการเมืองของญี่ปุ่นยังรากลึกด้วยการปกครองระบบรัฐสภา อย่างไรก็ตาม ปังจยี่ใหม่ๆที่เกิดขึ้นเริ่มที่จะก่อให้เกิดความวุ่นวายสับสน ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกทำให้เศรษฐกิจญี่ปุ่นไม่มั่นคง ความเชื่อมั่นในพรรคการเมืองของประชาชนได้ลดน้อยลงหลังจากมีการเปิดโปงเรื่องอื้อฉาวหลายเรื่อง พวกหัวรุนแรงใช้ประโยชน์จากสถานการณ์ในช่วงนี้ และกลุ่มทหารฉวยโอกาสที่เปิดให้พวกตนในช่วงเวลาอันสับสนวุ่นวาย อิทธิพลของพรรคการเมืองค่อยๆลดน้อยลง หลังจากเหตุการณ์ลูกัวเฉียว (Lugouqiao Incident) ซึ่งก่อให้เกิดสงครามกับจีน พรรคการเมืองเหล่านี้ถูกบีบให้รวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียวเพื่อความร่วมมือในยามสงคราม และในที่สุดได้มีการยุบพรรคการเมืองทั้งหมดและตั้งพรรคการเมืองแห่งชาติขึ้นมาแทน เนื่องจากสภาไคเอ็ตถูกลดบทบาทจนไม่ต่างจากตรายางเท่านั้น ทำให้ไม่มีการคัดค้านจากทางสภานิติบัญญัติเกี่ยวกับกระแสเหตุการณ์ทั้งหลายที่นำไปสู่การเกิดสงครามแปซิฟิกในปี ค.ศ.1941

ในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1945 ญี่ปุ่นซึ่งเหน็ดเหนื่อยและอ่อนล้าจากสงครามโลกครั้งที่สอง ได้ยอมรับข้อตกลงยอมแพ้สงครามของฝ่ายสัมพันธมิตรและประชาชนได้วางอาวุธตามพระราชโองการของสมเด็จพระจักรพรรดิ เป็นเวลานานกว่า 6 ปี หลังจากแพ้สงคราม ญี่ปุ่นตกอยู่ใต้การควบคุมของฝ่ายสัมพันธมิตร ส่วนใหญ่ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ.1947 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่มีความเป็นประชาธิปไตยในปี ค.ศ.1951 ญี่ปุ่นลงนามสนธิสัญญาสันติภาพ ซานฟรานซิสโก ซึ่งแสดงว่าญี่ปุ่นได้กลับคืนสู่ประชาคมนานาชาติในฐานะที่เป็นรัฐปฏิรูป จากการลงนามในสนธิสัญญาดังกล่าว ญี่ปุ่นได้สิทธิในการบริหารกิจการต่างประเทศคืนมาหลังจากที่ได้ถูกตัดสิทธิไปตั้งแต่ระหว่งการยึดครอง

งานเร่งด่วนที่สุดประการหนึ่งที่จะต้องดำเนินการหลังสงครามโลก ได้แก่ การฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ ด้วยความสนับสนุนและเห็นอกเห็นใจจากสหรัฐอเมริกาและชาติอื่นๆ ญี่ปุ่นได้เข้าเป็นสมาชิก

ขององค์การระหว่างประเทศหลายแห่ง ซึ่งทำให้ญี่ปุ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการค้าเสรีหลายฝ่ายระหว่างประเทศ ในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 ญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศที่เข้มแข็งทางเศรษฐกิจเพียงพอที่จะแข่งขันในตลาดเสรีของโลกได้เป็นอย่างดี

พร้อมๆ กับการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ญี่ปุ่นใช้ความพยายามในการปรับปรุงสถานะทางการทูตระหว่างประเทศ เริ่มต้นด้วยเมื่อญี่ปุ่นได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติใน ค.ศ. 1956 ญี่ปุ่นได้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการประชุมอภิปรายระหว่างประเทศทางด้านการเมืองตลอดจนเศรษฐกิจและสังคม ในปี ค.ศ. 1960 ได้มีการทบทวนสนธิสัญญาทางความมั่นคงที่ทำไว้กับสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1951 เพื่อจะได้อำนวยความสะดวกต่อกันและกันยิ่งขึ้น ญี่ปุ่นได้ชำระเงินค่าปฏิกรรมสงครามจนครบภายในกลางทศวรรษที่ 1960 หลังจากการเจรจาหลายครั้งที่ยึดเยื้อญี่ปุ่นได้สถาปนาความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการกับสาธารณรัฐเกาหลีในปี ค.ศ. 1965 เพียง 20 ปีหลังจากแพ้สงคราม ญี่ปุ่นก็พ้นจากความพินาศอันเกิดจากสงคราม ได้เกือบจะสมบูรณ์

หลังจากช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 ญี่ปุ่นเริ่มประสบปัญหาใหญ่ๆ หลายประเภททั้งภายในและภายนอก เมื่อมีความพอใจในปัจจัยจำเป็นในชีวิตแล้ว ประชาชนเริ่มจะแสวงหาเป้าหมายอื่นๆ โดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพชีวิต นักเรียนนิสิตนักศึกษาแสดงความไม่พอใจโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ประชาชนหลายกลุ่มเรียกร้องให้มีการปรับปรุงแก้ไขความไม่เท่าเทียมกันในสังคม และปัญหามลพิษซึ่งเกิดจากการที่ประเทศมุ่งพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นปัญหาที่ประชาชนให้ความสนใจเพิ่มขึ้น

เศรษฐกิจญี่ปุ่นที่มีอัตราการเติบโตต่ำ ในช่วงทศวรรษที่ 1970 ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ทรุดหนักลงเรื่อยๆ มีอิทธิพลอย่างมากต่อชีวิตของชาวญี่ปุ่น โดยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด และการดำเนินชีวิต ชาวญี่ปุ่นมีค่านิยมที่ต่างกัน ไปมากขึ้น และชาวญี่ปุ่นจำนวนมากให้ความสำคัญกับการแสดงออกและการแสวงหาเป้าหมายส่วนบุคคล การที่สหรัฐอเมริกาคืนโอกินาวา (เกาะริวกิว และเกาะไคโตะ) ให้ญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1972 และการฟื้นฟูสัมพันธไมตรีกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนในปีเดียวกัน จัดว่าเป็นเหตุการณ์สำคัญสองเหตุการณ์ในช่วงทศวรรษที่ 1970 สำหรับบทบาทของญี่ปุ่นในเศรษฐกิจโลก ญี่ปุ่นดำเนินมาตรการหลายอย่างเพื่อเปิดตลาดการค้าของตน ในฐานะที่เป็นสมาชิกสำคัญของความตกลงทั่วไปเกี่ยวกับอัตราภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade) และองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Cooperation and Development) ซึ่งมุ่งที่จะรักษาการค้าเสรี ทำให้ในปัจจุบันญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญในการการค้า การเงิน และความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ญี่ปุ่นเป็นสมาชิกของการประชุมสุดยอดประจำปีระหว่าง 7 ประเทศทางด้านเศรษฐกิจ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1989 จนถึงปัจจุบันนี้ เรียกว่า สมัยเฮเซ⁴

4

สมาคมนานาชาติเพื่อข่าวสารการศึกษา, ญี่ปุ่นปัจจุบัน, สมาคมนานาชาติเพื่อข่าวสารการศึกษา (2541) หน้า 4-13.

2.2.2 สภาพของภูมิศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่น

2.2.2.1 ที่ตั้ง

หมู่เกาะญี่ปุ่นประกอบด้วยเกาะใหญ่ๆ 4 เกาะ คือ เกาะฮอกไกโด (Hokkaido) เกาะฮอนชู (Honshu) เกาะชิโกกุ (Shikoku) และ เกาะคีวชู (Kyushu) เรียงรายติดต่อกันและเกาะเล็กๆ อีกประมาณ 3,900 เกาะ⁵ หมู่เกาะทั้ง 4 นี้ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของทวีปเอเชีย โดยทอดตัวเป็นแนวโค้งจากทิศเหนือที่ละติจูด 45 องศาเหนือ ถึงทิศใต้ที่ละติจูด 31 องศาเหนือ

2.2.2.2 ขนาด

ญี่ปุ่นมีขนาดพื้นที่ประมาณ 377,801 ตารางกิโลเมตร มีขนาดประมาณ 1 ใน 9 ของประเทศอินเดีย และ 1 ใน 25 ของประเทศสหรัฐอเมริกา และ 2 ส่วน 3 ของประเทศไทย⁶

2.2.2.3 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของญี่ปุ่นเป็นภูเขาถึงร้อยละ 72 ของพื้นที่ทั้งหมด เทือกเขาและภูเขาเกือบจะปรากฏทั่วไปในเกาะต่างๆ ของญี่ปุ่น ประเภทของภูเขาที่พบในหมู่เกาะญี่ปุ่น จะมีทั้งภูเขาธรรมดาและภูเขาไฟ ทั้งที่ดับแล้วและยังคุกรุ่นอยู่ การที่ยังมีภูเขาไฟที่คุกรุ่นนี้ทำให้เกิดแผ่นดินสั่นบ่อยๆ และเกิดแผ่นดินไหวเป็นครั้งคราว

เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของหมู่เกาะญี่ปุ่นเป็นภูเขาและเทือกเขา ญี่ปุ่นจึงมีพื้นที่เป็นที่ราบอยู่ไม่มากนัก ที่ราบส่วนใหญ่จะมีขนาดเล็ก เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ที่ราบชายฝั่ง ที่ราบตามหุบเขา แอ่งที่ลุ่มบนภูเขา หรือที่ราบสูงที่เกิดจากลำธารภูเขาไฟ

นอกจากภูเขาและที่ราบแล้ว หมู่เกาะญี่ปุ่นยังมีแม่น้ำจำนวนมากที่มีต้นกำเนิดมาจากภูเขา และไหลผ่านหุบเขา ทำให้มีกระแสน้ำไหลเชี่ยว และเป็นแม่น้ำสายสั้นๆ⁷

2.2.2.4 ลักษณะภูมิอากาศ

หมู่เกาะญี่ปุ่นตั้งอยู่ในเขตอบอุ่นและตอนปลายทางตะวันออกเฉียงเหนือของเขตร้อนที่แผ่คลุมพื้นที่ตั้งแต่ ญี่ปุ่น คาบสมุทรเกาหลี จีน ไปจนถึงอินเดีย ภูมิอากาศโดยทั่วไปอุ่นสบาย แม้ว่าในแต่ละพื้นที่อากาศจะแตกต่างกันค่อนข้างมาก ส่วนใหญ่เนื่องจากกระแสลมจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือในฤดูหนาว และ กระแสลมจากมหาสมุทรจากทิศตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งพัดผ่านในฤดูหนาว⁸

การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ทำให้ญี่ปุ่นมีฤดูกาล 4 ฤดู คือ ฤดูหนาว ฤดูใบไม้ผลิ ฤดูร้อน และฤดูใบไม้ร่วง⁹

⁵ สมาคมนานาชาติเพื่อข่าวสารการศึกษา, ญี่ปุ่นปัจจุบัน, สมาคมนานาชาติเพื่อข่าวสารการศึกษา (2541) หน้า 1.

⁶ พิพาดา ยังเจริญ, ประวัติอารยธรรมญี่ปุ่น, สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2539) หน้า 1.

⁷ พิพาดา ยังเจริญ, ประวัติอารยธรรมญี่ปุ่น, สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2539) หน้า 2.

⁸ สมาคมนานาชาติเพื่อข่าวสารการศึกษา, ญี่ปุ่นปัจจุบัน, สมาคมนานาชาติเพื่อข่าวสารการศึกษา (2541) หน้า 1.

⁹ พิพาดา ยังเจริญ, ประวัติอารยธรรมญี่ปุ่น, สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2539) หน้า 4.

ฤดูร้อนซึ่งมีอากาศอบอุ่นและชื้นเริ่มราวกลางเดือนธันวาคม ก่อนหน้านั้นเป็นฤดูฝนซึ่งมีระยะเวลานานประมาณหนึ่งเดือน ยกเว้นที่เกาะชอกโกโด เกาะใหญ่ที่อยู่เหนือสุดซึ่งไม่มีฤดูฝนเลย

ฤดูหนาวทางฝั่งทะเลแปซิฟิก อากาศจะค่อนข้างอบอุ่น อีกทั้งยังมีวันที่แดดกล้าหลายวัน ขณะที่ทางทะเลญี่ปุ่น ค่อนข้างจะครึ้มมัว พื้นที่ที่เป็นภูเขาและอยู่ไกลจากทะเลเป็นเขตหนึ่งที่มีหิมะตกมากที่สุดในโลก เกาะชอกโกโดเป็นอีกแห่งหนึ่งที่มีอากาศค่อนข้างหนาวจัดในฤดูหนาว ทั้งสองเขตนี้เป็นสถานที่ที่ดียิ่งสำหรับเล่นกีฬาฤดูหนาว

ฤดูใบไม้ผลิและฤดูใบไม้ร่วงเป็นช่วงเวลาที่ดียิ่งที่สุดของปี อากาศเย็นสบายด้วยสายลมและแสงแดดทั่วทุกภาค ถึงแม้ว่าในต้นฤดูใบไม้ร่วงจะมีพายุไต้ฝุ่นซึ่งอาจจะพัดกระหน่ำเข้ามาทางตอนในของประเทศทำให้มีฝนตกหนักและลมแรง ปริมาณน้ำฝนมีมากวัดได้ตั้งแต่ 1,000 มิลลิเมตร ถึง 2,500 มิลลิเมตร ต่อปี¹⁰

ภูมิอากาศในนครโตเกียว

อุณหภูมิ	ม.ค.	เม.ษ.	ก.ค.	ต.ค.
ค่าเฉลี่ย	5.2	14.1	25.2	17.6
อุณหภูมิสูงสุดประจำวัน	9.5	18.3	28.8	21.2
อุณหภูมิต่ำสุดประจำวัน	1.2	10.0	22.3	14.2
ความชื้นสัมพัทธ์(%)	50.0	63.0	76.0	67.0
ปริมาณน้ำฝน(มิลลิเมตร)	45.0	125.0	126.0	164.0
จำนวนวันที่ฝนตก	4.3	10.0	10.0	8.9

2.2.3 สภาพสังคมของญี่ปุ่น

2.2.3.1 ประชากร

จากการสำรวจสำมะโนประชากรแห่งชาติเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ.2001 จำนวนประชากรของประเทศญี่ปุ่นมีอยู่ 127.1 ล้านคน ปัจจุบันญี่ปุ่นมีจำนวนประชากรเป็นอันดับที่ 7 ของโลกรองจากสาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย สหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย บราซิล และ รัสเซีย ตามลำดับ¹¹ ญี่ปุ่นภายหลังสงครามโลกได้เกิด "การปฏิวัติ" ทางด้านประชากรขึ้น กล่าวคือ ญี่ปุ่นในยุคทันสมัยเปลี่ยนสภาพจากสังคมอัตราเกิดและอัตราตายสูงของประชากร มาเป็นอัตราเกิดที่สูงและอัตราตายที่ต่ำ ภายหลังสงคราม ได้กลายเป็นอัตราเกิดและอัตราตายอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งในจุดนี้ญี่ปุ่นนับได้ว่าอยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว ประชากรญี่ปุ่นภายหลังจากแพ้สงครามมีประชากร 72 ล้านคน ในปี ค.ศ.1967 เพิ่มขึ้นเป็น 100

¹⁰

สมาคมนานาชาติเพื่อข่าวสารการศึกษา, ญี่ปุ่นปัจจุบัน, สมาคมนานาชาติเพื่อข่าวสารการศึกษา (2541) หน้า 1-2.

¹¹

สมาคมนานาชาติเพื่อข่าวสารการศึกษา, ญี่ปุ่นปัจจุบัน, สมาคมนานาชาติเพื่อข่าวสารการศึกษา (2541) หน้า 77.

ล้านกว่า ในปัจจุบันมี 127 ล้านคน¹² เมื่อมองจากโครงสร้างประชากรแล้ว (ตารางที่ 2.2) ผู้ที่มีอายุระหว่าง 25-29 เป็นจำนวนมากของประชากรญี่ปุ่นทั้งหมด ซึ่งเกิดช่วงBaby Boom ในปี ค.ศ.1973 ถึง 1975 และ รุ่นลูกของผู้ที่มีอายุระหว่าง 50-54 ซึ่งเกิดหลังสงคราม ปีระมิดประชากรของญี่ปุ่นจะรูปแบบกระดูก (รูปที่2.3) ซึ่ง แสดงอัตราการเกิดน้อย และ อัตราการตายน้อยด้วย อายุเฉลี่ยประชากรของญี่ปุ่นผู้ชาย 77.64 ปี และ ผู้หญิง 84.62 ปี ในสถิติ ปี คศ.2000แนวโน้มประชากรญี่ปุ่นจะบอกได้ว่าในปี คศ. 2020 1 ใน 4 คน ของประชากรทั้งหมดชาวญี่ปุ่นเป็นผู้มีอายุมากกว่า65ปี จะเป็นปัญหาผู้สูงอายุตามมาแน่นอน

ความหนาแน่นของประชากรในประเทศญี่ปุ่น332 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ทำให้ประเทศญี่ปุ่นเป็นหนึ่งในบรรดาประเทศที่มีประชากรหนาแน่นมาก

ตารางที่ 2.2 จำนวนประชากรญี่ปุ่น (หมื่น)

อายุ	ชาย	หญิง	รวม
0~4	303	288	591
5~9	308	293	601
10~14	330	314	644
15~19	380	362	742
20~24	424	405	829
25~29	494	480	974
30~34	459	449	908
35~39	407	399	806
40~44	390	386	776
45~49	432	430	862
50~54	548	551	1099
55~59	410	424	834
60~64	378	402	780
65~69	342	381	723
70~74	273	328	601
75~	336	603	939
รวม	6214	6495	12709

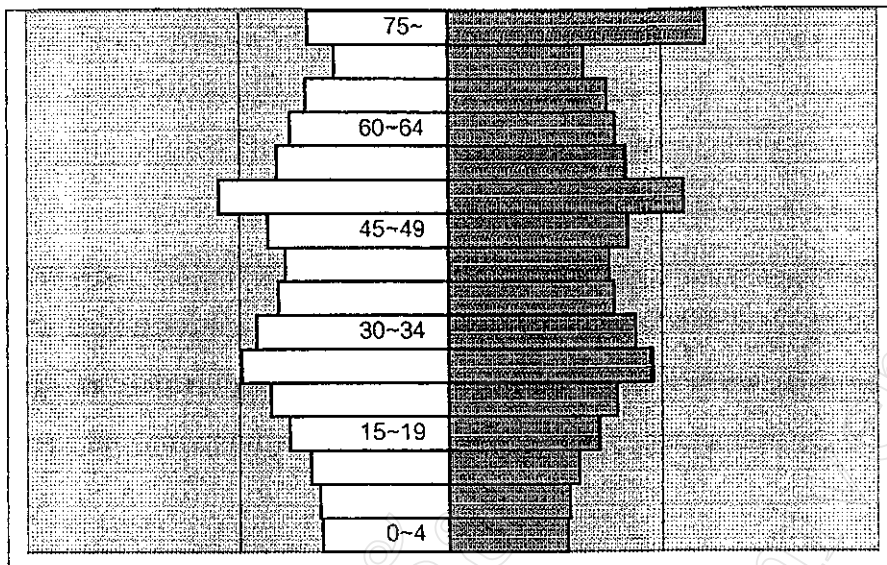
ที่มา:Statistics Bureau & Statistics Center in Japan

สถิติเมื่อ วันที่1 เดือน มิถุนายน ปี 2001

12

บุญธง ชื่นสุวิมล แปล FUKUTAKE TADASHI เขียน, โครงสร้างสังคมญี่ปุ่น, มุลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (2538) หน้า189.

รูปที่ 2.3 ปีระมิดประชากรของญี่ปุ่น

2.2.3.2 ศาสนา

ศาสนาสำคัญในญี่ปุ่นมีสองศาสนาได้แก่ ชินโต และ พุทธศาสนา แม้ว่าคนส่วนใหญ่ในปัจจุบันกล่าวว่าพวกเขาไม่มีความรู้ลึกเป็นพิเศษในศาสนาใดแต่คนจำนวนมากปฏิบัติตามประเพณีพิธีกรรมของทั้งศาสนาชินโตและพุทธศาสนา¹³

2.2.3.3 วัฒนธรรม

วัฒนธรรมญี่ปุ่นในปัจจุบัน ประปนกันหลายแบบเป็นเรื่องธรรมดาที่หนุ่มสาวสมัยนี้อาจไปเที่ยวดิสโก้แทนการเรียนศิลปะการชงน้ำชาหรือการจัดดอกไม้ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากสมัยโบราณของญี่ปุ่น วัฒนธรรมญี่ปุ่นประกอบขึ้นจากการผสมกันระหว่างวัฒนธรรมเก่าและใหม่ วัฒนธรรมทางตะวันตกและตะวันออก

อาหารญี่ปุ่นมีข้าวเป็นหลัก ประกอบกับผัก ปลา และ เนื้อ แต่อาหารฝรั่งหรืออาหารจีนก็ได้รับความนิยมเช่นเดียวกันมีอาหารจำหน่ายทุกประเภท ญี่ปุ่นมีทรัพยากรน้ำที่เพียงพอและระบบอุปกรณ์ทางด้านสาธารณสุขที่เพียบพร้อม น้ำประปาในทุกแห่งทั่วประเทศสามารถใช้ดื่มได้หมด

2.2.4 สภาพเศรษฐกิจของญี่ปุ่น

เศรษฐกิจของญี่ปุ่นเป็นการผสมผสานกันเป็นอย่างดีของอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การคลัง เกษตรกรรม และองค์ประกอบอื่นๆ ทั้งหมดของโครงสร้างเศรษฐกิจสมัยใหม่ เศรษฐกิจของประเทศมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมขั้นสูง โดยมีแรงสนับสนุนจากการสื่อสารข่าวสารข้อมูลที่กว้างขวาง และการขนส่งที่มีการพัฒนาสูงสุด ความสำคัญของการผลิตและบริการ อาทิเช่น การขนส่ง การค้าส่ง และค้าปลีก

ตลอดจนการธนาคารซึ่งเป็นหลักใหญ่ของผลิคมวลรวมในประเทศคือปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างจุดเด่นแก่เศรษฐกิจของญี่ปุ่น ขณะที่ผลผลิตที่ได้จากอุตสาหกรรมขั้นต้น อย่างเช่น เกษตรกรรม และการประมงมีส่วนความสำคัญลดลง จุดเด่นอีกประการหนึ่งของเศรษฐกิจญี่ปุ่นคือความสำคัญของการค้าระหว่างประเทศ

ญี่ปุ่นเป็นประเทศหมู่เกาะที่ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและยังมีประชากรกว่า 127 ล้านคนที่อยู่กันอย่างหนาแน่นในพื้นที่จำกัด ถึงแม้จะมีข้อจำกัดดังกล่าว อีกทั้งฐานการผลิตได้ถูกทำลายอย่างย่อยยับระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ญี่ปุ่นก็สามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจของตนได้และยังกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำประเทศหนึ่งในโลกอีกด้วย อย่างไรก็ตามในเวลาเดียวกัน กระบวนการขยายตัวทางอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพและเงื่อนไขเศรษฐกิจทั้งในประเทศและระหว่างประเทศในช่วงไม่กี่ปีมานี้ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจมากมาย ซึ่งญี่ปุ่นจำเป็นต้องเผชิญอยู่ในเวลานี้¹⁴

2.3 การเปรียบเทียบเมืองเชียงใหม่กับประเทศญี่ปุ่น

2.3.1 ด้านเศรษฐกิจ

เมื่อเปรียบเทียบค่าครองชีพระหว่างเมืองเชียงใหม่กับประเทศญี่ปุ่น เชียงใหม่กับญี่ปุ่นแตกต่างกันอย่างมาก ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ทั่วโลกทราบในฐานะเป็นประเทศหนึ่งที่มีค่าครองชีพสูง เมื่อชาวญี่ปุ่นเข้ามาอยู่เมืองเชียงใหม่ ค่าครองชีพของเชียงใหม่ถูกมากสำหรับชาวญี่ปุ่น อาจจะทำให้ชาวญี่ปุ่นย้ายเข้ามาในเมืองเชียงใหม่

แบบตัวอย่างค่าครองชีพของญี่ปุ่น

โคคาโคล่า(กระป๋อง 350มล.)	120เยน	43บาท
นม(1ลิตร)	200เยน	72บาท
แฮมเบอร์เกอร์	130เยน	46บาท
บุหรี่ยี่ห้อ(บรรจุ 20 มวน)	250เยน	90บาท
ค่าโทรศัพท์(สาธารณะ 1 นาที)	10เยน	3.6บาท
ข้าวสาร (10 กก.)	6000เยน	2160บาท
ขนมปัง(1 กก.)	300เยน	108บาท
กระดาสทึบ(5 กล่อง)	300เยน	108บาท
ค่าชักรีด(ชุดสูท)	700เยน	252บาท
ค่าน้ำมัน(1ลิตร)	100เยน	36บาท
ค่าบริการชมภาพยนตร์	1800เยน	648บาท

(2.7 เยน=1บาท)

2.3.2 ด้านประชากร

เมื่อเปรียบเทียบกับด้านประชากร ประเทศญี่ปุ่นมีพื้นที่น้อยกว่าประเทศไทย แต่ประเทศญี่ปุ่นมีประชากรมากกว่าประเทศไทย จึงทำให้ความหนาแน่นของประชากรของประเทศญี่ปุ่นสูงมากกว่าประเทศไทย ความหนาแน่นของประชากรญี่ปุ่นนั้น อาจจะทำให้ประชากรญี่ปุ่นย้ายออกนอกประเทศญี่ปุ่น

2.3.3 ด้านสังคม

ประเทศญี่ปุ่นกับประเทศไทยเหมือนกันที่ไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศอื่นๆ และรักษาเอกลักษณ์ของประเทศมาช้านาน นอกจากนี้ประเทศญี่ปุ่นนับถือพุทธศาสนา เหมือนกับประเทศไทย ถึงแม้ว่านิกายไม่เหมือนกัน แต่พื้นฐานในวัฒนธรรมคล้ายๆ กัน เช่น วัฒนธรรมการรับประทานอาหารข้าวเป็นอาหารหลัก วัฒนธรรมคล้ายๆ กันระหว่างสองประเทศนั้น อาจจะทำให้ชาวญี่ปุ่นคัดสินใจจะเลือกมาอยู่เมืองเชียงใหม่ก็เป็นไปได้

2.3.4 ด้านการเมือง

ประเทศญี่ปุ่นกับประเทศไทย เป็นประเทศประชาธิปไตยเหมือนกัน ความคิดด้านการเมืองก็คล้ายคลึงกัน เมื่อชาวญี่ปุ่นย้ายเข้ามาอยู่เมืองเชียงใหม่อาจดีกว่าไปประเทศที่ระบบการเมืองแตกต่างกัน

2.3.5 ด้านสภาพแวดล้อม

โดยรวมแล้ว อากาศในเชียงใหม่มีอากาศเย็นกว่าพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทย คล้ายคลึงกับอากาศในประเทศญี่ปุ่นในฤดูใบไม้ร่วง และ ฤดูใบไม้ผลิ ส่วน ญี่ปุ่นมี 4 ฤดู ซึ่ง หนาวหนาวของญี่ปุ่นอากาศหนาวจัด ชาวญี่ปุ่นที่หนีจากความหนาว หรือ อยากจะอยู่ที่ที่อบอุ่นกว่าญี่ปุ่น อาจจะย้ายเข้ามาเมืองเชียงใหม่ก็เป็นไปได้

2.3.6 ด้านสิ่งบริการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย

พื้นที่ที่มีสิ่งบริการอำนวยความสะดวกดี และความปลอดภัยสูง ทำให้คนย้ายเข้าไปอยู่ เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกดีและความปลอดภัยสูง เมื่อชาวญี่ปุ่นย้ายเข้าไปอยู่ประเทศอื่นๆ ชาวญี่ปุ่นจึงเลือกประเทศที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกดี และ มีความปลอดภัยสูงใกล้เคียงกับประเทศตัวเอง เพื่อที่จะใช้ชีวิตได้อย่างไม่ลำบากและสงบสุข เชียงใหม่เป็นเมืองที่อาชญากรรมน้อยกว่าพื้นที่อื่นๆ ในประเทศไทย และ สิ่งอำนวยความสะดวกค่อนข้างดี ซึ่งอาจทำให้ชาวญี่ปุ่นเลือกเข้ามาอยู่เมืองเชียงใหม่ก็เป็นได้

2.3.7 นิัยของคนในท้องถิ่น

นอกจากนี้ชาวญี่ปุ่นเลือกมาอยู่เชียงใหม่เพราะนิัยคนไทยดี เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศท่องเที่ยวและชาวต่างชาติมาเที่ยวประเทศไทยตลอดทั้งปี ทำให้คนไทยเคยชินกับคนต่างชาติ และ ไม่เลือกปฏิบัติกับคนต่างชาติ สามารถอยู่ด้วยกันได้อย่างสงบสุข ซึ่งทำให้ชาวญี่ปุ่นสบายใจในการมาอยู่เชียงใหม่ก็เป็นได้